

Nyttårstalen 2021
Herborg Finnset, biskop i Nidaros

2020 har vært en øyeåpner på at vi er sårbare. Pandemien har vist at vi er avhengige av hverandre, og fellesskapet avhenger av oss. Vi hører alle til på den ene jord og er ett globalt fellesskap, hvor mange kjemper en hard kamp for å overleve. Krisene har blitt forsterket, og i mange land har pandemien skapt en katastrofe: flere fattige, flere sultne, flere uten arbeid når samfunnet er stengt ned. Hvordan kan vi nå ta vare på hverandre, - både vi som er helt nær og de som lever et annet sted i den samme, sårbare verden?

Vi har kjent oss alene i 2020, overlatt til krefter som vi ikke har oversikt over. Noen har vært isolert hjemme. Sviktende helse, hjemmekontor og hjemmeskole forandret våre liv. Andre har arbeid som gjør dem utsatt for risiko, og de har båret med seg uvissheten. Livet har blitt vanskeligere. For mange er ikke hjemmet et trygt sted.

Sosial distansering kan fort bli menneskelig distanse. 3 av 4 i Norge savner nå mer kontakt med andre mennesker, og en tredjedel av oss kjenner seg ensomme som følge av pandemien.

Vi husker tegningene med regnbuer som vi først så fra Italia: «*andr  tutto bene!*» *alt skal bli bra!* Regnbuen: håpets tegn, ble hengt oppi vinduer og ut fra balkonger, Hva venter oss dette året? Vi håper at alt skal bli bra igjen, men vi vet at det ikke blir som f r: vi vender *aldri* tilbake til fortida. Hva har denne tida *gitt* oss?

Vi har fått tid til å kjenne etter, tid til å være sammen, tid til å få øye på andre perspektiver i livet. Mange har vært mer ute, vært mer hjemme. Men noen har også fått altfor god tid: isolasjon, permitteringer og stopp i arbeid er vanskelig for mange.

Ubekymra ungdomsår og russetid er borte, lærlingeplasser er stengt ned: alt er forandra. Studentene v re må sette mye av livet på vent. De som er unge, har fått en tung byrde dette året. Og vi vet ikke hvor lenge dette vil fortsette.

Da samfunnet stengte i mars, ble også kirked rene stengt: avlyste gudstjenester og bare de aller nærmeste i begravelser.   utsette alle konfirmasjonene var vanskelig - men det viste seg å være rett. Men ungdommene var våkne, og noen sa: «Det var kanskje like greit, - for oldefar og bestemor kan nok ikke komme nå». Nestekjærligheten og omtanken for andre fikk nye uttrykk.

Når alle gudstjenestene blei innstilt, så kirkelig ansatte seg om etter andre muligheter til å nå folk. Hvordan kunne kirka v re åpen og tilgjengelig nå? I påsken ble det viktig for mange å kunne besøke sin egen kirke - digitalt. N r den vanlige talerstolen ikke var tilgjengelig, blei det skapt nye. Bare i p sketida var det om lagt 150 digitale produksjoner fra kirkene i Nidaros: gudstjenester, konserter, kortere program. Noe av den samme kreativiteten viste seg i ukene før jul.

Jeg er stolt av alt det som kreative folk i menighetene i Nidaros har fått til! Men jeg vil også gi en honnør til alle dere som har plagdes, som har strevd med nye tekniske løsninger, men som har fortsatt med de *vanlige* oppgavene som også skulle gjøres. Alle som har tatt fram telefonen og ringt til de som trengte noen å snakke med, v rt gode lyttere og medvandrere, alle frivillige som har gjort en kjempeinnsats med praktisk

tilrettelegging, ført lister over oppmøtte og tilbydd håndsprit. Takk til alle som har kjørt ut mat, vist omsorg, handla, vaska kirkebenker, målt opp en og to meter. Jeg er takknemlig for tilliten dere har vist meg med å fortelle om det som har vært slitsomt, om belastninga med stadig å måtte legge nye planer og forholde seg til alt som forandrer seg.

Hva er det å være kirke nå? Hvordan skal vi være kirke og samfunn sammen når rammevilkårene endres? Kirkas fellesskap kan vise seg på flere måter enn innenfor veggene i kirkerommet.

Kirkas omsorgsarbeid, diakonien, har en viktig oppgave å utføre: være til stede på de måter det går an, der det går an. Hvordan kan kirka både være et romslig og raust fellesskap - og samtidig holde fast på oppgaven med å være lys og salt i verden, og stille de vanskelige spørsmål ?

Vi er kalt til å være handlingens evangelium der vi ser det trenges mest. Sammen med barn og unge, med de som er i utkanten av samfunnet, med de som trenger et sted å møtes og bli sett eller hørt, og få sin egen stemme. Kirke er fellesskap, tro, håp, mening, kjærlighet. Kjærligheten ser alltid etter nye måter å nå fram på. Hvis gårdagens metoder er lagt bort: hva er dagens muligheter? Her er det mange nye veier å gå.

Omsorg for natur og klima har fått et forsterket fokus dette året. Også på denne måten innser vi mer og mer at vi bor i én verden. Hvordan tar vi vare på Guds gode jord? Vindkraft var et hett tema også i 2020, men diskusjonen handlet mer om plassering enn om teknologi. Kritiske spørsmål om manglende bevaring av urørt natur og arts mangfold har tvunget seg fram. De store inngrepene som har pågått de siste årene, har fått mye oppmerksomhet. Motstemmene til denne ukritiske nedbygginga av urørt natur har fått et annet gehør siste år enn tidligere. Nå går det ikke an å bare ture fram lenger. Dessverre er ikke de vedtatte utbyggingsprosjekter reversible, og noen vil gjøre ubotelig skade. Takk til dere som har vært motstemmer i en heftig kommunikasjonssituasjon.

I juni 2020 ble Gerd Fleischer tildelt Arne Fjellbus kirke- og samfunnspris. Fleischer har gjennom hele sitt liv utfordret urett og uredd talt de svakeste sin sak. Hun var med på å etablere landets første krisesenter, og har i mange år kjempet for rettferdighet for «tyskerungene» etter andre verdenskrig. 75 år etter freden var det et riktig valg å tildele henne denne prisen. Med denne prisutdelinga ønska bispedømmerrådet å fremheve betydningen av menneskeverdet og våre kristne og humanistiske verdier. Å holde disse verdiene i hevd innebærer også et hellig kall og plikt til å handle, et kall til solidaritet og medmenneskelighet. Også i dag er det barn som ikke er ønsket, som har feil mødre, asylbarn, små flyktninger som trenger den hjelpen som Norge kunne gi. De er alle ofre for krig og konflikt - mange er alene i verden, eller hører til i traumatiserte familier.

Barna som skulle hjelpes ut av den beryktede Morialeiren, er fremdeles ikke kommet til Norge sammen med foreldrene sine. Jeg er stolt av at så mange kommuner i Trøndelag har tilbudt seg å ta imot dem- og mange flere enn de som vi må håpe snart kommer.

* * *

I 2020 var Nidarosdomen sted for at to nye biskoper begynte sitt virke. Vigsling av ny preses i Den norske kirke, Olav Fykse Tveit, måtte utsettes én gang, men skjedde 10.mai - med bare 30 til stede. Det blei veldig tydelig at dette var ei viktig hendelse. Selv om vi var

få, ble rommet åpnet for mange gjennom overføringa i NRK. I høst, 3.oktober, ble Erik Varden endelig ordinert til biskop i Trondheim katolske stift. Det var meningsfullt å åpne dette kirkerommet for den katolske kirke denne historiske dagen: her ble en tusenårig sammenheng synlig. Det økumeniske, felleskirkelige rommet blei større gjennom denne hendelsen.

Olavsfest i sommer klarte den digitale overgangen overbevisende: varemerket Vestfrontmøtene, konserter og samtaler om store spørsmål ble strømmet, og åpnet opp for et større rom og publikum enn før. I fjor var temaet «ære», neste år blir det «rettferdighet». Jeg gleder meg til sommeren!

På Stiklestad ble det ikke spel: vi fikk bruke amfiet til smittetrygg gudstjeneste for flere. Ei nyvinning på olsokdagen i 2020 var tenninga av Olsok-ilden på kvelden med sterkt frivillignær-vær. Ildsjel-vandringa ble etablert: Ilden blei båret til Trondheim av pilegrimer de neste dagene, og de var med og tenne bålet ved elvebredden den siste kvelden på Olavsfest 3.august. Ilden på Stiklestad skal brenne til 2030, og deles med de stedene hvor Nasjonaljubileet markeres hvert år. Den er allerede brakt til Hundorp, som er hovedmarkeringssted i 2021, hvor det overordnede tema er trosskifte og dialog. Vi trenger de felles rommene som ikke skaper splittelse og polarisering, men samhold, åpenhet og demokrati. Nasjonaljubileet har muligheter i seg til å bli en samlende feiring, med fokus på ny kunnskap, deltakelse og inkluderende samtale om hva som skal prege vår felles framtid i dette landet.

Fra årsskiftet har vi fått en ny, felles lov for alle tros-og livssynssamfunn i Norge. Den nye loven gir større myndighet om interne forhold til trossamfunnene selv. Det pågår også nå en større prosess i Den norske kirke om hvordan vi skal organisere oss i framtida. Vi har en grunnlovsfestet forpliktelse til å være en landsdekkende folkekirke, og den tar vi på alvor. Hva er den beste måte å organisere oss på som både ivaretar oppdraget og vår egenart som trossamfunn? Dette arbeidet står vi midt oppe i nå, og akkurat nå er mange muligheter åpne. Vi må komme ut med en måte å organisere oss på som tar på alvor at vi er et trossamfunn og ikke et konsern eller ei bedrift med bunnlinje-krav.

Folkekirka er fremdeles tett knyttet sammen til de lokalsamfunnene den virker i, hvor vi ønsker å være med å bygge gode relasjoner og trygge lokalsamfunn, preget av samhold, vilje til nytenking, - og mot til å gjøre det. Dette gjelder også kirkas egen virksomhet hvor vi stadig må være åpen for nye rom for det helliges nærvær mellom oss.

Takk til alle gode møter og samtaler med ledere i små og store kommuner i Trøndelag i år. Jeg gleder meg til det er mulig å gjenoppta en bredere kontakt med flere av dere!

Om få dager er det 30 år siden Kirkens Bymisjon etablerte seg i Trondheim. En av de første stillingene var gatepresten. Og på byens gater og torg er det fremdeles viktig å skape møteplasser og varme rom: både på de digitale torg og de torg hvor vi ferdes fysisk. Ensomhet og utenforskap har ikke tatt ferie disse 30 årene. Takk til en våken kommune og kirkelig fellesråd som ser behovet for varme rom, - og for de mange som hjelper til: med bidrag eller hender for at mange skal oppleve byen vår som et sted med rom for varme og hellige fellesskap.

I fjor vår hengte noen opp røde hjerter i trærne. Noen henger der fremdeles. De er så fine! De røde hjertene lyser *omtanke*. De er en hilsen og ei oppmuntring til å bry oss – og bry oss om hverandre. *Der barmhjertighet og kjærlighet er, der er Gud*. Vi trenger alle som ser med *omsorgens* og barmhjertighetens blikk, og at det vi ser, får styre hvilke valg de gjør. Vi trenger hverandre, og har bruk for at vi bryr oss om hverandre.. Håpet er ikke bare et luftig ønske – det er hjerter som settes i bevegelse – til handling.

Vi erkjenner, med større dybde, at vi ikke vet hva framtida bringer. Alle planer vi legger, må ha et forbehold om at de kan gjennomføres. Det er krevende, og vi har delvis vent oss til å leve med usikkerhet og endrede rammer. Vi kommer ikke tilbake til der vi var, men vi har lært på nytt om fellesskapets styrke, og på nytt møtt utfordringene til å være *mennesker* – *med-mennesker*. Jorda er vårt felles hjem i kosmos.

«Andrá tutto bene»: alt skal bli bra: Vi trenger hverandre nå. Vi trenger mange som lever med hjertet utenpå: som lar omsorg, medmenneskelighet og barmhjertighet styre hvilke valg vi gjør. Å leve med hjertet utenpå er også å *bry seg* og bry seg om. For vi trenger hverandre. Hverdagene trenger oss. Å leve slik er å omsette omtanken i handling, og være handlingens evangelium der vi ser at det trenges mest. Håpets regnbue er spent ut over alle som bryr seg *om*.